

Handläggare
Anna Odelby
Telefon: 08-50815022**Till**
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2026-08-27

Skrivelse om placerade barns hälsostatus

Svar på skrivelse från Lena Kling (L)

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på skrivelsen

Sammanfattning

En skrivelse från Lena Kling (L), som inkom den 23 april 2026, lyfter frågor om placerade barns och ungas hälsostatus samt förvaltningens arbete med att säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård.

Förvaltningen arbetar systematiskt med att följa upp hälsoundersökningar, vaccinationer och tandvård samt att verka för att barn och unga får tillgång till den vård och de insatser som de har rätt till. I tjänsteutlåtandet redovisar förvaltningen svar på de sex frågor som ställs i skrivelsen och föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Skarpnäcks stadsdelsnämnd överlämnade den 23 april 2026 en skrivelse från Lena Kling (L) till förvaltningen för beredning.

Ärendet

I skrivelsen lyfts att placerade barn och unga i Sverige ofta har sämre hälsa och skolresultat än sina jämnåriga. Det framgår vidare att barn i samhällsvård löper ökad risk för psykisk ohälsa samt att färre når gymnasiebehörighet, särskilt vid upprepade placeringar.

Mot denna bakgrund ställs följande frågor till förvaltningen:

1. Hur följer man upp Skarpnäcks placerade barns hälsostatus?
2. Hur ser hälsostatusen ut för de barn som Skarpnäck har ansvar för?
3. Vad görs för att placerade barn skall ha god hälsa och få den hälsovård som de har rätt till?
4. Hur säkerställer förvaltningen att placerade barn gör regelbundna undersökningar av tänderna/får tandvård?

5. Hur säkerställer förvaltningen av vaccinationsprogram genomförs och följs upp?
6. Hur har utvecklingen sett ut över tid?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjestöd. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp samt pensionärsrådet 2026-08-20.

Förvaltningens synpunkter och förslag

En god fysisk och psykisk hälsa är en viktig förutsättning för barns utveckling, lärande och välbefinnande. För barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet har socialtjänsten ett särskilt ansvar för att säkerställa att de får sina behov av hälso- och sjukvård samt tandvård tillgodosedda. Det förutsätter en nära samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, vårdnadshavare och utförare.

Förvaltningen arbetar systematiskt med att följa upp hälsoundersökningar, vaccinationer och tandvård samt att verka för att barn och unga får tillgång till den vård och de insatser som de har rätt till. Nedan redovisas förvaltningens arbete utifrån de frågor som ställs i skrivelsen.

1. Hur följer man upp Skarpnäcks placerade barns hälsostatus?

Sedan 2017 är det lagkrav på att alla barn som placeras utanför hemmet erbjuds en hälsoundersökning av kropp, mående och tandhälsa. Socialtjänsten anmäler behovet och regionen ansvarar för undersökningen. Kommuner och regioner måste också samarbeta kring barnens vård. Den 1 januari 2020 trädde nya föreskrifter och allmänna råd kring hälsoundersökningar för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet i kraft. Föreskrifterna innebär förtydliganden av ansvar och av vad hälsoundersökningen ska innehålla, samt att fysisk, psykisk och oral hälsa ska inkluderas. Sedan den 1 april 2022 finns en överenskommelse mellan Storsthlm och Region Stockholm som reglerar hur samverkan mellan huvudmännen ska fungera för placerade barn och unga. Syftet är att säkra placerade barn och ungas tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård. Till överenskommelsen finns ett rutindokument som beskriver hur samverkan ska gå till i praktiken.

Förvaltningen följer placerade barns hälsa kontinuerligt inom ramen för socialtjänstens ordinarie uppföljningsansvar. Vid uppföljningar, hembesök och enskilda samtal med barnet berörs frågor om fysisk och psykisk hälsa, levnadsvanor samt behov av hälso- och sjukvård. Förvaltningen samverkar med familjehem, skola och vid behov elevhälsan, övrig hälso- och sjukvård samt andra berörda aktörer för

att säkerställa att barnets behov uppmärksammas och tillgodoses. Om behov av hälso- eller sjukvårdsinsatser identifieras säkerställs att barnet får tillgång till nödvändig vård. Som ett led i uppföljningen följs barnens hälsostatus även årligen upp genom hälsokort som skickas till familjehem. Utskicken följs upp systematiskt för att säkerställa att samtliga hälsokort återkommer.

För barn som placeras i jourhem, HVB eller SiS genomförs hälsoundersökningar i enlighet med gällande regelverk, överenskommelse och rutiner. Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att säkerställa att dessa undersökningar genomförs skyndsamt och med god kvalitet såväl i kontakterna runt enskilda barn som inom ramen för överenskommelsen om samverkan. Den lokala samverkansnivån i det sammanhanget är lokala BUS-grupper. BUS-samverkan bemannas med chefer från parternas förvaltningar och verksamheter.

2. Hur ser hälsostatusen ut för de barn som Skarpnäck har ansvar för?

Barn och unga som är placerade i samhällsvård utgör inte en homogen grupp och deras hälsosituation varierar utifrån individuella förutsättningar och behov. Förvaltningen följer därför varje barns hälsa individuellt och gör inte någon samlad bedömning av hälsostatusen för gruppen som helhet.

I den löpande uppföljningen kan förvaltningen dock se vissa gemensamma utmaningar. Bland annat har en ökad grad av stillasittande uppmärksammas hos vissa placerade barn och unga. Vidare har flera placerade barn behov av stöd för psykisk ohälsa, exempelvis genom kontakt med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) eller andra behandlande verksamheter.

3. Vad görs för att placerade barn skall ha god hälsa och få den hälsovård som de har rätt till?

Förvaltningen arbetar både hälsofrämjande och stödjande för att placerade barn och unga ska få god hälsa och tillgång till den hälso- och sjukvård som de har rätt till. Inom ramen för placeringen följs barnets hälsa och vårdbehov löpande upp. Vid behov bistår socialtjänsten familjehem, jourhem eller barnet med kontakter med hälso- och sjukvården, exempelvis barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUMM) eller barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Om vårdbehov identifieras följs dessa upp inom ramen för placeringen. Förvaltningen samverkar även med regionen för att stärka förutsättningarna för att placerade barn får tillgång till det stöd och den vård de behöver. När behov finns och tillgången till ordinarie vård är begränsad kan förvaltningen bevilja

kompletterande samtalsstöd, exempelvis genom barnpsykolog i privat regi.

Förvaltningen arbetar hälsofrämjande genom att verka för att placerade barn ges möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid. I den omkostnadsersättning som utgår vid familjehemsvård ingår medel för fritidsaktiviteter. Vid behov kan därutöver ekonomiskt stöd lämnas för exempelvis medlemsavgifter, deltagaravgifter eller utrustning kopplad till fritidsaktiviteter. Om ett barn behöver ytterligare stöd för att delta i aktiviteter eller stärka sitt sociala nätverk kan kontaktperson beviljas.

Därutöver erbjuds TBE-vaccination till barn som behöver det. Förvaltningen bedriver även arbete för att stärka barnens sexuella och reproduktiva hälsa, med fokus på kunskap om den egna kroppen, gränssättning och tillgång till trygga vuxna.

4. Hur säkerställer förvaltningen att placerade barn gör regelbundna undersökningar av tänderna/får tandvård?

Förvaltningen följer löpande upp att placerade barn får tillgång till tandvård genom uppföljningar med barnet och dess omsorgsgivare. I samband med uppföljningarna uppmärksammas om barnet får regelbunden tandvård och om planerade besök genomförs.

Placerade barn omfattas av samma tandvårdssystem som andra barn och unga och följer de undersökningsintervall och rekommendationer som tandvården bedömer är lämpliga utifrån barnets individuella behov. Om behov av ytterligare tandvårdsinsatser identifieras följer förvaltningen upp att barnet får tillgång till nödvändig vård.

Som ett komplement till den löpande uppföljningen används hälsokort, där frågor om bland annat tandvård ingår. Genom uppföljningen kan eventuella hinder för att barnet ska få den tandvård som behövs uppmärksammas och hanteras.

5. Hur säkerställer förvaltningen av vaccinationsprogram genomförs och följs upp?

Förvaltningen följer upp barns vaccinationsstatus genom dialog med omsorgsgivare, elevhälsa och andra relevanta aktörer inom hälso- och sjukvården. Inom ramen för den löpande uppföljningen av placeringen uppmärksammas om barnet följer det nationella vaccinationsprogrammet och om det finns behov av kompletterande vaccinationer.

Vaccinationsfrågor ingår även i förvaltningens systematiska uppföljning av placerade barns hälsa. Om det framkommer att vaccinationer saknas eller behöver kompletteras kontakter förvaltningen omsorgsgivare och berörda vårdaktörer för att barnet ska erbjudas nödvändiga vaccinationer.

Utöver det nationella vaccinationsprogrammet har förvaltningen sedan 2024 bedrivit ett särskilt arbete för att öka täckningen av TBE-vaccination bland placerade barn. Arbetet omfattar uppföljning av genomförda vaccinationer samt stöd- och motivationsinsatser riktade till barn och omsorgsgivare för att främja att vaccinationsserier fullföljs och att påfyllnadsdoser tas enligt rekommendation. I samband med att satsningen inleddes 2024 vaccinerades ett antal placerade barn som tidigare inte hade fått TBE-vaccin, vilket bidrog till att fler placerade barn fick ett skydd mot TBE.

6. Hur har utvecklingen sett ut över tid?

Socialtjänsten har inte någon samlad uppföljning som möjliggör en bedömning av hur placerade barns hälsostatus har utvecklats över tid på gruppnivå. Hälsa följs i stället upp utifrån varje barns individuella behov och situation.

Förvaltningen kan däremot se att arbetet med placerade barns hälsa har utvecklats genom en ökad systematik i uppföljningen och ett stärkt fokus på hälsofrämjande insatser. Frågor om hälsa har sedan länge varit en del av uppföljningen av placerade barn, men arbetssätten har successivt utvecklats för att säkerställa att barns behov uppmärksammas och följs upp på ett strukturerat sätt.

Förvaltningen har under senare år arbetat aktivt för att öka täckningen av TBE-vaccination bland placerade barn och för att fler placerade barn ska ges möjlighet att delta i organiserade fritidsaktiviteter. Samtidigt har samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvården utvecklats, bland annat genom införandet av rutiner för hälsoundersökningar för placerade barn. Förvaltningen bedömer att arbetet inom området har stärkts, men ser samtidigt behov av fortsatt utveckling av samverkan med hälso- och sjukvården, särskilt när det gäller barn och unga med behov av specialiserat psykiatriskt stöd.

Jämställdhetsanalys

Flickor och pojkar i samhällsvård kan ha olika behov och möta olika utmaningar när det gäller hälsa och tillgång till vård. Förvaltningens arbete syftar till att säkerställa att placerade barn och unga får tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård och hälsofrämjande insatser utifrån individuella behov, oavsett kön.

Uppföljning och stöd ska ges på likvärdiga villkor och med hänsyn till varje barns situation.

Barnrättsanalys

Artikel 24 i barnkonventionen anger att barn har rätt till bästa möjliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård. Förvaltningens arbete med att följa upp placerade barns hälsa samt säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård och förebyggande insatser bidrar till att tillgodose dessa rättigheter. Arbetet syftar även till att uppmärksamma placerade barns individuella behov och säkerställa att stöd och vård anpassas utifrån den enskildes situation. Genom uppföljning, samverkan och hälsofrämjande insatser beaktas barnets bästa i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på skrivelsen.

Jonas Lauri
Stadsdelsdirektör

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Hanna Jakhammer
Avdelningschef

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse från Lena Kling (L)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jonas Lauri, Stadsdelsdirektör	2026-08-07
Hanna Jakhammer, Avdelningschef	2026-08-07